

อิทธิพลของเรื่องสำคัญในการตรวจสอบต่อความเสี่ยงในการสอบบัญชี: บทบาทก้ำกัของการเติบโตอย่างยั่งยืน และผลการดำเนินงานทางการเงินในบริษัทจดทะเบียนไทย

The Influence of Key Audit Matters on Audit Risk: The Moderating Role of Sustainable Growth and Financial Performance in Thai Listed Companies

สุทธิวรณ นันทกาญจน์¹ จิรัฏฐิการ วุฒิพันธ์^{2,*} และเชวียง วงศ์จินดา³

Suttiwan Nantakarn¹ Jiradtikhan Wutipphan^{2,*} and Chawaing Wongjinda³

Received : Feb 16, 2026 Revised : May 6, 2026 Accepted : May 11, 2026

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาอิทธิพลของจำนวนเรื่องสำคัญในการตรวจสอบและรูปแบบการนำเสนอเรื่องสำคัญในการตรวจสอบต่อความเสี่ยงในการสอบบัญชีของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย (SET) รวมทั้งศึกษาความสัมพันธ์กับการเติบโตอย่างยั่งยืนและผลการดำเนินงานทางการเงิน ตลอดจนทดสอบบทบาทก้ำกัของการเติบโตอย่างยั่งยืน อัตราผลตอบแทนต่อส่วนของผู้ถือหุ้น อัตราผลตอบแทนจากสินทรัพย์ และกำไรต่อหุ้น โดยใช้ข้อมูลทุติยภูมิจากงบการเงิน และรายงานแบบแสดงรายการข้อมูลประจำปีของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ระหว่างปี พ.ศ. 2565–2567 จำนวน 723 ตัวอย่าง วิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติเชิงพรรณนา การวิเคราะห์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน และการวิเคราะห์การถดถอยเชิงพหุคูณ

ผลการวิจัยพบว่า จำนวนเรื่องสำคัญในการตรวจสอบและรูปแบบการนำเสนอเรื่องสำคัญในการตรวจสอบมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับความเสี่ยงในการสอบบัญชีอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ นอกจากนี้ รูปแบบการนำเสนอเรื่องสำคัญในการตรวจสอบมีความสัมพันธ์เชิงลบกับอัตราการเติบโตอย่างยั่งยืนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ สำหรับผลการดำเนินงานทางการเงินพบว่า จำนวนเรื่องสำคัญในการตรวจสอบมีความสัมพันธ์เชิงลบกับกำไรต่อหุ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และอัตราผลตอบแทนต่อส่วนของผู้ถือหุ้นทำหน้าที่เป็นตัวแปรก้ำกัความสัมพันธ์เชิงบวกระหว่างรูปแบบการนำเสนอเรื่องสำคัญในการตรวจสอบกับความเสี่ยงในการสอบบัญชีอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ขณะที่การเติบโตอย่างยั่งยืน อัตราผลตอบแทนจากสินทรัพย์ และกำไรต่อหุ้นไม่พบบทบาทก้ำกั ผลการศึกษาแสดงให้เห็นว่า จำนวนเรื่องสำคัญในการตรวจสอบและรูปแบบการนำเสนอเรื่องสำคัญในการตรวจสอบมีความสำคัญต่อการอธิบายและทำความเข้าใจระดับความเสี่ยงในการสอบบัญชี และเป็นข้อมูลที่มีประโยชน์ต่อผู้สอบบัญชี ผู้บริหาร และผู้ลงทุนในการประเมินความเสี่ยงและการตัดสินใจลงทุนอย่างมีประสิทธิภาพ

คำสำคัญ: เรื่องสำคัญในการตรวจสอบ ความเสี่ยงในการสอบบัญชี การเติบโตอย่างยั่งยืน ผลการดำเนินงานทางการเงิน

¹ นักศึกษาระดับปริญญาโท คณะบริหารธุรกิจและเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลอีสาน วิทยาเขตขอนแก่น

² Master Student, Faculty of Business Administration and Information Technology, Rajamangala University of Technology Isan Khonkaen Campus

³ อาจารย์ คณะบริหารธุรกิจและเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลอีสาน วิทยาเขตขอนแก่น

² Lecturer, Faculty of Business Administration and Information Technology, Rajamangala University of Technology Isan Khonkaen Campus

³ อาจารย์ คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์

³ Lecturer, Faculty of management Science, Uttaradit Rajabhat University Campus

* Corresponding author e-mail: jiradtikhan.wu@rmuti.ac.th

Abstract

The purpose of this study was to study the influence of the number of key audit matters to review and the presentation format of key audit matters to audit risk of firms listed on the Stock Exchange of Thailand (SET), as well as to study the relationship between sustainable growth and financial performance. Furthermore, it tests the governance role of sustainable growth, return on equity, return on assets, and earnings per share. The secondary data were collected from financial statements and annual information disclosure reports of companies registered on the Stock Exchange of Thailand between 2022 and 2024, totaling 723 samples. The data were analyzed using descriptive statistics, Pearson correlation analysis, and multiple regression analysis.

The findings reveal that both the number and the presentation format of key audit matters were significantly positively correlated with audit risk. Furthermore, the presentation format of key audit matters was negatively and significantly correlated with the sustainable growth rate. Regarding financial performance, the number of key audit matters was negatively and significantly correlated with earnings per share, and return on equity had a significantly positive moderating effect on the relationship between the presentation format of key audit matters and audit risk, while the sustainable growth, return on assets, and earnings per share did not show a moderator role. The study results indicated that the number of key audit matters and their presentation format are crucial for explaining and understanding the level of audit risk, and provide useful information for auditors, management, and investors in assessing risk and making effective investment decisions.

Keywords: Key Audit Matters, Audit Risk, Sustainable Growth Rate, Financial Performance

1. บทนำ

ในปัจจุบัน ความโปร่งใสและความน่าเชื่อถือของข้อมูลทางการเงินมีบทบาทสำคัญอย่างยิ่งต่อการตัดสินใจของผู้มีส่วนได้เสีย ไม่ว่าจะเป็นนักลงทุน ผู้ถือหุ้น เจ้าหนี้ หรือหน่วยงานกำกับดูแล เนื่องจากข้อมูลทางการเงินทำหน้าที่แสดงผลการดำเนินงาน ฐานะทางการเงิน และความมั่นคงของกิจการในภาพรวม ภายใต้สภาพแวดล้อมทางเศรษฐกิจที่มีความซับซ้อนและความไม่แน่นอนเพิ่มสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง รายงานผู้สอบบัญชีจึงมีบทบาทสำคัญในการสร้างความเชื่อมั่นต่อความน่าเชื่อถือของข้อมูลทางการเงินและคุณภาพของงบการเงิน (ณัฐระดา รัตนสิงห์ และคณะ, 2567) รวมทั้งช่วยลดปัญหาความไม่สมดุลของข้อมูลระหว่างฝ่ายบริหารกับผู้ใช้งบการเงิน ดังนั้น การพิจารณาตัวเลขทางการเงินเพียงอย่างเดียวอาจไม่เพียงพอ ผู้ใช้งบการเงินจึงจำเป็นต้องพิจารณาปัจจัยด้านความเสี่ยงและข้อมูลอื่นประกอบการตัดสินใจ (จิรารัช พัทธมนรภาพงศ์ และศิริพรรณ เขื่อนชายแก้ว, 2567) กรณีของบริษัท สตาร์ค คอร์ปอเรชั่น จำกัด (มหาชน) ในปี 2566 ทำให้ประเด็นด้านธรรมาภิบาลและความน่าเชื่อถือของรายงานทางการเงินได้รับความสนใจมากขึ้น (วัชรรา หัตถะกิจ และคณะ, 2567) เหตุการณ์ดังกล่าวแสดงให้เห็นว่าผู้ใช้งบการเงินควรพิจารณาปัจจัยด้านธรรมาภิบาลและความโปร่งใสของข้อมูลควบคู่กับข้อมูลทางการเงิน

มาตรฐานการสอบบัญชีได้มีการพัฒนาแนวทางการรายงานของผู้สอบบัญชีให้มีความโปร่งใสและให้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อผู้ใช้งบการเงินมากขึ้น โดยกำหนดให้ผู้สอบบัญชีต้องเปิดเผยเรื่องสำคัญในการตรวจสอบ (Key Audit Matters: KAMs) (สภาวิชาชีพบัญชีในพระบรมราชูปถัมภ์, 2568) ในรายงานผู้สอบบัญชี ซึ่งเป็นประเด็นที่ผู้สอบบัญชีใช้ดุลยพินิจในระดับสูงและเห็นว่ามีมีความสำคัญที่สุดในการตรวจสอบงบการเงินของงวดนั้น การเปิดเผยเรื่องสำคัญในการตรวจสอบช่วยเพิ่มความโปร่งใสของรายงานผู้สอบบัญชี และช่วยให้ผู้ใช้งบการเงินเข้าใจประเด็นสำคัญที่ผู้สอบบัญชีให้ความสำคัญได้ชัดเจนมากขึ้น (พรพิมล อธิรัตน์ และคณะ, 2566) อย่างไรก็ตาม แม้ว่าการเปิดเผยเรื่องสำคัญในการตรวจสอบจะมีเป้าหมายเพื่อเพิ่มความ

โปร่งใสและนำเสนอข้อมูลที่มีความสำคัญที่สุดของรายงานผู้สอบบัญชี แต่จำนวนเรื่องสำคัญในการตรวจสอบ (KAM) และรูปแบบการนำเสนอเรื่องสำคัญในการตรวจสอบ (FORMAT) ย่อมมีความเกี่ยวข้องโดยตรงกับกระบวนการประเมินความเสี่ยงในการสอบบัญชี (สิทธิชัย ลิมาพร และคณะ, 2565) เนื่องจากเรื่องสำคัญในการตรวจสอบมักเกี่ยวข้องกับรายการที่มีความเสี่ยงสูง ผู้สอบบัญชีจึงต้องใช้เวลาและทรัพยากรในการตรวจสอบมากขึ้น ซึ่งส่งผลให้ค่าธรรมเนียมการสอบบัญชีเพิ่มขึ้น (อรณัชชา อุไรเวช และคณะ, 2565) นอกจากนี้ การนำเสนอเรื่องสำคัญในการตรวจสอบในลักษณะพรรณนาหรือการนำเสนอในรูปแบบตาราง อาจส่งผลต่อการรับรู้ความเสี่ยงและคุณภาพของรายงานผู้สอบบัญชีในลักษณะที่แตกต่างกัน (วิราวรรณ นระมาตย์ และคณะ, 2568) ขณะเดียวกัน ศักยภาพของกิจการในการเติบโตอย่างยั่งยืนและผลการดำเนินงานทางการเงิน เช่น อัตราผลตอบแทนต่อส่วนของผู้ถือหุ้น อัตราผลตอบแทนจากสินทรัพย์ และกำไรต่อหุ้น เป็นข้อมูลสำคัญที่ผู้ใช้งบการเงินและนักลงทุนใช้ในการประเมินความสามารถในการทำกำไรและสถานะทางการเงินของกิจการ (โอบาส กิจกำแหง และคณะ, 2567) ซึ่งอาจมีบทบาทในการกำกับความสัมพันธ์ระหว่างการเปิดเผยเรื่องสำคัญในการตรวจสอบกับความเสี่ยงในการสอบบัญชี

แม้งานวิจัยก่อนหน้านี้ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างเรื่องสำคัญในการตรวจสอบกับค่าธรรมเนียมการสอบบัญชีในฐานะตัวแทนของความเสี่ยงในการสอบบัญชี แต่ส่วนใหญ่มุ่งเน้นความสัมพันธ์ระหว่างจำนวนหรือประเภทของเรื่องสำคัญในการตรวจสอบกับระดับค่าธรรมเนียม ซึ่งยังขาดการวิเคราะห์บทบาทกำกับด้านศักยภาพการเติบโตและผลการดำเนินงานของกิจการในบริบทตลาดทุนไทย โดยเฉพาะการเติบโตอย่างยั่งยืนและตัวชี้วัดผลการดำเนินงานทางการเงิน ซึ่งอาจส่งผลต่อการประเมินความเสี่ยงของผู้สอบบัญชี ดังนั้นการศึกษานี้จึงพัฒนาแบบจำลองเพื่อวิเคราะห์ความสัมพันธ์โดยตรงและบทบาทกำกับดังกล่าว เพื่อเติมเต็มช่องว่างทางวิชาการและพัฒนาแนวคิดเกี่ยวกับการสื่อสารความเสี่ยงผ่านรายงานผู้สอบบัญชีในบริบทตลาดทุนไทย โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาอิทธิพลของเรื่องสำคัญในการตรวจสอบต่อความเสี่ยงในการสอบบัญชี ทั้งนี้เรื่องสำคัญในการตรวจสอบงานวิจัยนี้ได้วัด 2 มิติ คือจำนวนเรื่องสำคัญในการตรวจสอบและรูปแบบการนำเสนอเรื่องสำคัญในการตรวจสอบ นอกจากนี้ งานวิจัยยังศึกษาบทบาทกำกับของ 2 ตัวแปร ได้แก่ การเติบโตอย่างยั่งยืนและผลการดำเนินงานทางการเงินที่มีต่อความสัมพันธ์ระหว่างจำนวนเรื่องสำคัญในการตรวจสอบและรูปแบบการนำเสนอเรื่องสำคัญในการตรวจสอบกับความเสี่ยงในการสอบบัญชี

2. เอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องและสมมติฐานของการวิจัย

2.1 ทฤษฎีตัวแทน (Agency Theory)

ทฤษฎีตัวแทนของ Jensen & Meckling (1976) อธิบายความสัมพันธ์ระหว่างผู้ถือหุ้น (Principal) และผู้บริหาร (Agent) ซึ่งอาจก่อให้เกิดความขัดแย้งทางผลประโยชน์และความไม่สมดุลของข้อมูล การเปิดเผยข้อมูลทางการเงินจึงมีบทบาทสำคัญในการลดปัญหาดังกล่าว ภายใต้กรอบแนวคิดนี้ ในบริบทของการสอบบัญชี รายงานผู้สอบบัญชีและการเปิดเผยเรื่องสำคัญในการตรวจสอบจึงทำหน้าที่ลดความไม่สมดุลของข้อมูลระหว่างฝ่ายบริหารกับผู้ลงทุน โดยเฉพาะประเด็นที่มีความเสี่ยงหรือใช้ดุลยพินิจในระดับสูง ซึ่งอาจมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจของนักลงทุน (นันทวัฒน์ ปัญญายศนากรณ์ และทาริกา แยมะมัง, 2565)

2.2 ทฤษฎีการส่งสัญญาณ (Signaling Theory)

ทฤษฎีการส่งสัญญาณของ Spence (1973) อธิบายว่าการเปิดเผยข้อมูลสามารถทำหน้าที่เป็นสัญญาณเพื่อลดความไม่สมดุลของข้อมูลระหว่างผู้มีส่วนได้เสีย ในบริบทของการสอบบัญชี การเปิดเผยเรื่องสำคัญในการตรวจสอบและระดับความเสี่ยงในการสอบบัญชีสามารถทำหน้าที่เป็นสัญญาณเกี่ยวกับความซับซ้อนและความไม่แน่นอนของกิจการต่อผู้ใช้งบการเงิน (Kosaiyakanont et al., 2024) ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Simunic (1980) และ Francis (2004) ที่เสนอว่าระดับความเสี่ยงที่สูงขึ้นนำไปสู่การเพิ่มความเข้มงวดและต้นทุนการสอบบัญชี

2.3 เรื่องสำคัญในการตรวจสอบกับความเสี่ยงในการสอบบัญชี

เรื่องสำคัญในการตรวจสอบ หมายถึง ประเด็นที่ผู้สอบบัญชีใช้ดุลยพินิจในระดับสูง และเห็นว่ามีมีความสำคัญที่สุดในการตรวจสอบงบการเงินของงวดปัจจุบัน (สภาวิชาชีพบัญชีในพระบรมราชูปถัมภ์, 2568) การเปิดเผยเรื่องสำคัญในการตรวจสอบ

ช่วยเพิ่มความโปร่งใสของรายงานผู้สอบบัญชีและทำให้ผู้ใช้งบการเงินเข้าใจลักษณะของความเสี่ยง ความไม่แน่นอน และความซับซ้อนของกิจการได้ชัดเจนยิ่งขึ้น (Lin, 2023) เนื่องจากประเด็นดังกล่าวมักเกี่ยวข้องกับรายการทางบัญชีที่มีความซับซ้อนหรือใช้ดุลยพินิจสูง ผู้สอบบัญชีจึงต้องเพิ่มขั้นตอน เวลา และทรัพยากรในการตรวจสอบ ซึ่งส่งผลให้ค่าธรรมเนียมการสอบบัญชีเพิ่มขึ้น (Perdana & Raharja, 2024; สิทธิชัย ลิมาพร และคณะ, 2565) ด้วยเหตุนี้ ค่าธรรมเนียมการสอบบัญชีจึงมักถูกใช้เป็นตัวแทนของระดับความเสี่ยงในการสอบบัญชีในงานวิจัยด้านการสอบบัญชี (วัชรวิภา หัตถะกิจ และคณะ, 2567; Mahd & Idris, 2024) ดังนั้นงานวิจัยนี้จึงตั้งสมมติฐานดังนี้

H1: จำนวนเรื่องสำคัญในการตรวจสอบมีความสัมพันธ์กับความเสี่ยงในการสอบบัญชี

H2: รูปแบบการนำเสนอเรื่องสำคัญในการตรวจสอบมีความสัมพันธ์กับความเสี่ยงในการสอบบัญชี

2.4 เรื่องสำคัญในการตรวจสอบกับการเติบโตอย่างยั่งยืน

การเติบโตอย่างยั่งยืน (Sustainable Growth Rate: SGR) หมายถึง ความสามารถของกิจการในการขยายตัวภายใต้โครงสร้างทางการเงินที่เหมาะสม และเกี่ยวข้องความสามารถในการทำกำไรและเสถียรภาพทางการเงินของกิจการ (Higgins, 1977; Ahmeti & Elshani, 2024) รวมถึงบทบาทของการกำกับดูแลกิจการและการตัดสินใจเชิงกลยุทธ์ (พัชรวิพร ทองแจ้ง และสิริรุช นิมิตระกุล, 2565; มาวิษา น้อยเลิศ และคณะ, 2567) ในรายงานทางการเงินเรื่องสำคัญในการตรวจสอบมักเกี่ยวข้องกับประเด็นที่มีความเสี่ยง ความไม่แน่นอน และการใช้ดุลยพินิจในระดับสูง ซึ่งอาจเกี่ยวข้องกับศักยภาพการเติบโตและเสถียรภาพทางการเงินของกิจการ ดังนั้น จำนวนและรูปแบบการนำเสนอเรื่องสำคัญในการตรวจสอบอาจมีความสัมพันธ์กับอัตราการเติบโตอย่างยั่งยืนงานวิจัยนี้จึงตั้งสมมติฐานดังนี้

H3: จำนวนเรื่องสำคัญในการตรวจสอบมีความสัมพันธ์กับอัตราการเติบโตอย่างยั่งยืน

H4: รูปแบบการนำเสนอเรื่องสำคัญในการตรวจสอบมีความสัมพันธ์กับอัตราการเติบโตอย่างยั่งยืน

2.5 เรื่องสำคัญในการตรวจสอบกับผลการดำเนินงานทางการเงิน

ผลการดำเนินงานทางการเงินแสดงถึงความสามารถของกิจการในการสร้างผลตอบแทนและประสิทธิภาพในการดำเนินงาน ซึ่งมักวัดจากตัวชี้วัดทางการเงิน เช่น อัตราผลตอบแทนต่อส่วนของผู้ถือหุ้น (ROE) อัตราผลตอบแทนจากสินทรัพย์ (ROA) และกำไรต่อหุ้น (EPS) ซึ่งเป็นตัวชี้วัดที่นักลงทุนใช้ในการประเมินประสิทธิภาพและศักยภาพของกิจการ (พิชชาพร เทศฤทธิ และคณะ, 2567) งานวิจัยที่ผ่านมาเสนอว่าการกำกับดูแลกิจการ ความโปร่งใสในการเปิดเผยข้อมูล และคุณลักษณะของการสอบบัญชีมีความสัมพันธ์กับผลการดำเนินงานทางการเงิน (Venturini et al., 2022; Mahd & Idris, 2024) ขณะเดียวกัน เรื่องสำคัญในการตรวจสอบมักครอบคลุมประเด็นที่เกี่ยวข้องกับการรับรู้รายได้ การประมาณการทางบัญชี และการด้อยค่าของสินทรัพย์ ซึ่งอาจเชื่อมโยงกับผลลัพธ์ด้านกำไรและประสิทธิภาพการดำเนินงาน (จิรัชญา ศीलสัตยวงค์, 2566; ศิริรัตน์ ถึงการ และคณะ, 2568) ดังนั้นงานวิจัยนี้จึงตั้งสมมติฐานเพื่อทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างเรื่องสำคัญในการตรวจสอบกับผลการดำเนินงานทางการเงิน ดังนี้

H5: จำนวนเรื่องสำคัญในการตรวจสอบมีความสัมพันธ์กับอัตราผลตอบแทนต่อส่วนของผู้ถือหุ้น

H6: รูปแบบการนำเสนอเรื่องสำคัญในการตรวจสอบมีความสัมพันธ์กับอัตราผลตอบแทนต่อส่วนของผู้ถือหุ้น

H7: จำนวนเรื่องสำคัญในการตรวจสอบมีความสัมพันธ์กับอัตราผลตอบแทนจากสินทรัพย์

H8: รูปแบบการนำเสนอเรื่องสำคัญในการตรวจสอบมีความสัมพันธ์กับอัตราผลตอบแทนจากสินทรัพย์

H9: จำนวนเรื่องสำคัญในการตรวจสอบมีความสัมพันธ์กับกำไรต่อหุ้น

H10: รูปแบบการนำเสนอเรื่องสำคัญในการตรวจสอบมีความสัมพันธ์กับกำไรต่อหุ้น

2.6 บทบาทของการเติบโตอย่างยั่งยืนในการกำกับความสัมพันธ์ระหว่างเรื่องสำคัญในการตรวจสอบกับความเสี่ยงในการสอบบัญชี

อัตราการเติบโตอย่างยั่งยืนแสดงถึงศักยภาพของกิจการในการขยายตัวภายใต้โครงสร้างทางการเงินที่เหมาะสม ซึ่งเกี่ยวข้องกับเสถียรภาพและความสามารถในการดำเนินงานต่อเนื่อง กิจการที่มีระดับการเติบโตแตกต่างกันอาจถูกประเมินความเสี่ยงในการสอบบัญชีแตกต่างกัน แม้มีการเปิดเผยเรื่องสำคัญในการตรวจสอบในลักษณะใกล้เคียงกัน เนื่องจากศักยภาพในการเติบโตมีผลต่อการประเมินความไม่แน่นอนและความเพียงพอของทรัพยากรทางการเงิน (Lin, 2023; กัณฐิรัตน์ บุญยืน และคณะ, 2564) ดังนั้น อัตราการเติบโตอย่างยั่งยืนอาจทำหน้าที่เป็นตัวแปรกำกับความสัมพันธ์ระหว่างเรื่องสำคัญในการตรวจสอบกับความเสี่ยงในการสอบบัญชี งานวิจัยนี้จึงตั้งสมมติฐานดังนี้

H11: อัตราการเติบโตอย่างยั่งยืนส่งผลต่อความสัมพันธ์ระหว่างจำนวนเรื่องสำคัญในการตรวจสอบกับความเสี่ยงในการสอบบัญชี

H12: อัตราการเติบโตอย่างยั่งยืนส่งผลต่อความสัมพันธ์ระหว่างรูปแบบการนำเสนอเรื่องสำคัญในการตรวจสอบกับความเสี่ยงในการสอบบัญชี

2.7 บทบาทของผลการดำเนินงานทางการเงินในการกำกับความสัมพันธ์ระหว่างเรื่องสำคัญในการตรวจสอบกับความเสี่ยงในการสอบบัญชี

นอกจากบทบาทโดยตรงของเรื่องสำคัญในการตรวจสอบต่อความเสี่ยงในการสอบบัญชีแล้ว ระดับผลการดำเนินงานของกิจการอาจมีบทบาทในการปรับเปลี่ยนความสัมพันธ์ดังกล่าว เนื่องจากผลการดำเนินงานสะท้อนความสามารถในการทำกำไร เสถียรภาพทางการเงิน และศักยภาพในการดำเนินงานของกิจการ ซึ่งเป็นข้อมูลที่ผู้สอบบัญชีใช้ประกอบการประเมินความเสี่ยงในการสอบบัญชี (โสภาส กิจกำแหง และคณะ, 2567) ดังนั้น กิจการที่มีผลการดำเนินงานแตกต่างกันอาจถูกประเมินความเสี่ยงในการสอบบัญชีแตกต่างกัน แม้ว่าจะมีการเปิดเผยเรื่องสำคัญในการตรวจสอบในลักษณะใกล้เคียงกันก็ตาม ด้วยเหตุนี้ ผลการดำเนินงานทางการเงินจึงอาจทำหน้าที่เป็นตัวแปรกำกับความสัมพันธ์ระหว่างเรื่องสำคัญในการตรวจสอบกับความเสี่ยงในการสอบบัญชี งานวิจัยนี้จึงตั้งสมมติฐานดังนี้

H13: อัตราผลตอบแทนต่อส่วนของผู้ถือหุ้นส่งผลต่อความสัมพันธ์ระหว่างจำนวนเรื่องสำคัญในการตรวจสอบกับความเสี่ยงในการสอบบัญชี

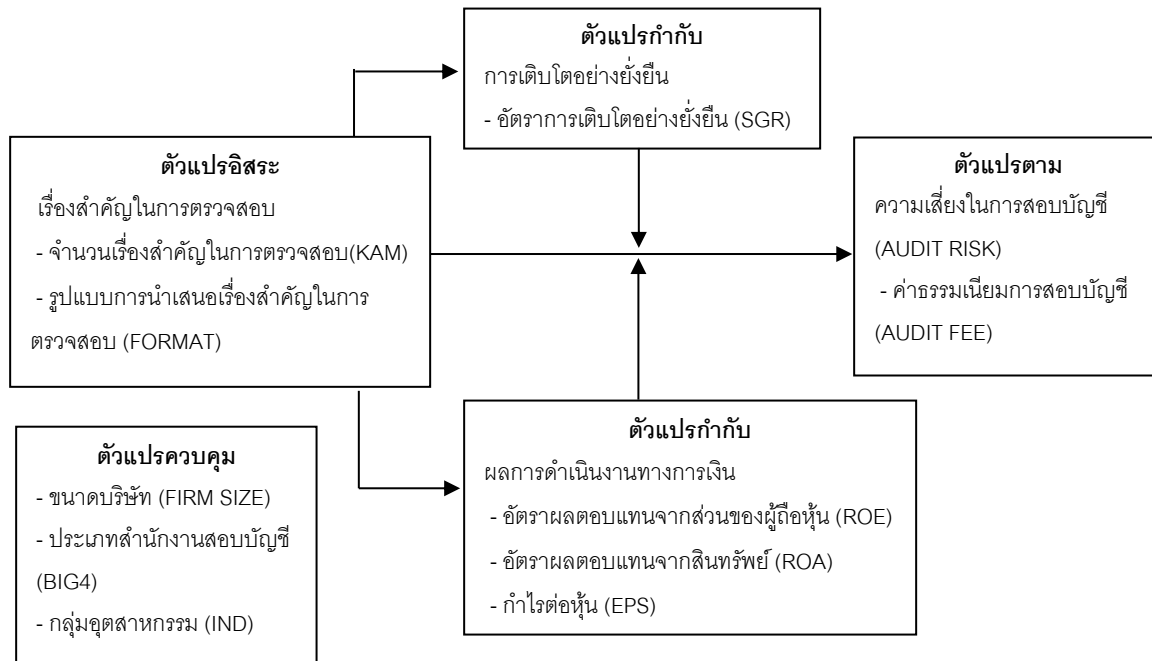
H14: อัตราผลตอบแทนต่อส่วนของผู้ถือหุ้นส่งผลต่อความสัมพันธ์ระหว่างรูปแบบการนำเสนอเรื่องสำคัญในการตรวจสอบกับความเสี่ยงในการสอบบัญชี

H15: อัตราผลตอบแทนจากสินทรัพย์ส่งผลต่อความสัมพันธ์ระหว่างจำนวนเรื่องสำคัญในการตรวจสอบกับความเสี่ยงในการสอบบัญชี

H16: อัตราผลตอบแทนจากสินทรัพย์ส่งผลต่อความสัมพันธ์ระหว่างรูปแบบการนำเสนอเรื่องสำคัญในการตรวจสอบกับความเสี่ยงในการสอบบัญชี

H17: กำไรต่อหุ้นส่งผลต่อความสัมพันธ์ระหว่างจำนวนเรื่องสำคัญในการตรวจสอบกับความเสี่ยงในการสอบบัญชี

H18: กำไรต่อหุ้นส่งผลต่อความสัมพันธ์ระหว่างรูปแบบการนำเสนอเรื่องสำคัญในการตรวจสอบกับความเสี่ยงในการสอบบัญชี

รูปภาพประกอบ 1 โมเดลอิทธิพลของเรื่องสำคัญในการตรวจสอบต่อความเสี่ยงในการสอบบัญชี: บทบาทกำกับของการเติบโตอย่างยั่งยืน และผลการดำเนินงานทางการเงิน

3. วิธีการดำเนินงานวิจัย

3.1 กระบวนการและวิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่าง

3.1.1 ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ คือ บริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ในช่วงปี พ.ศ. 2565–2567 รวมระยะเวลา 3 ปี จำนวนทั้งสิ้น 1,465 หน่วยตัวอย่าง (firm-year) ซึ่งช่วงเวลาดังกล่าวครอบคลุมบริบทปัจจุบันของการเปิดเผยเรื่องสำคัญในการตรวจสอบในตลาดทุนภายหลังประกาศผลการศึกษาที่บัญชีบังคับใช้มาตรฐานการสอบบัญชี รหัส 701 ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2559 อย่างต่อเนื่อง ทำให้สามารถอธิบายลักษณะการรายงานของผู้สอบบัญชีในภาวะปกติได้อย่างเหมาะสม

3.1.2 กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างในการศึกษาครั้งนี้เริ่มต้นจากบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย จำนวนทั้งสิ้น 1,465 หน่วยตัวอย่าง (firm-year) และทำการคัดเลือกตามเกณฑ์ดังนี้

1. ตัดกลุ่มธุรกิจการเงิน กลุ่มกองทุนต่าง ๆ และบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ mai จำนวน 392 หน่วยตัวอย่าง (firm-year)
2. ตัดบริษัทที่มีรอบบัญชีสิ้นสุดไม่ตรงกับวันที่ 31 ธันวาคม จำนวน 45 หน่วยตัวอย่าง (firm-year)
3. ตัดบริษัทที่มีข้อมูลไม่ครบถ้วน จำนวน 305 หน่วยตัวอย่าง (firm-year)
4. ตัดบริษัทที่อยู่ระหว่างการฟื้นฟูกิจการ (rehabilitation) บริษัทที่ถูกเพิกถอนออกจากตลาดหลักทรัพย์ (delisted) และบริษัทที่มีสถานะพิเศษ เช่น SP และ NP

ทั้งนี้ การคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างดังกล่าวมีวัตถุประสงค์เพื่อหลีกเลี่ยงอคติในการเลือกกลุ่มตัวอย่าง (sample selection bias) เนื่องจากบริษัทในกลุ่มดังกล่าวอาจมีลักษณะข้อมูลที่แตกต่างจากบริษัททั่วไปอย่างมีนัยสำคัญ ซึ่งอาจส่งผลกระทบต่อความน่าเชื่อถือของผลการศึกษา ภายหลังการคัดเลือก คงเหลือกลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้นจำนวน 723 หน่วยตัวอย่าง (firm-year)

3.1.3 แหล่งข้อมูล

งานวิจัยนี้ใช้ข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) ซึ่งรวบรวมจากงบการเงินและรายงานแบบแสดงรายการข้อมูลประจำปี (แบบ 56-1 One Report) ของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย (SET) โดยดึงข้อมูลจากฐานข้อมูล SETSMART และเว็บไซต์ของตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย (SET) เพื่อนำมาใช้ในการวัดและวิเคราะห์ตัวแปรที่ใช้ในการศึกษา

3.2 การวัดคุณลักษณะของตัวแปร ดังแสดงในตารางที่ 1 ดังนี้

ตาราง 1 การแสดงรายละเอียดเกี่ยวกับการวัดคุณลักษณะของตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย

ชื่อตัวแปร	คำย่อ	วิธีที่ใช้ในการวัดตัวแปร	การอ้างอิง
ตัวแปรอิสระ			
จำนวนเรื่องสำคัญในการตรวจสอบ	KAM	วัดจากจำนวนหัวข้อเรื่องสำคัญในการตรวจสอบที่เปิดเผยในรายงานผู้สอบบัญชีของแต่ละบริษัท โดยนับเฉพาะหัวข้อหลัก และไม่นับรายละเอียดหรือหัวข้อย่อยภายใน	ศศิมา สีเจริญ และศิริดา จารุตนานนท์ (2566)
รูปแบบการนำเสนอเรื่องสำคัญในการตรวจสอบ	FORMAT	โดยกำหนดตัวแปรหุ่น คือ 1 = การนำเสนอเรื่องสำคัญในการตรวจสอบในรูปแบบตาราง 0 = การนำเสนอเรื่องสำคัญในการตรวจสอบในรูปแบบพรรณนา	ศศิมา สีเจริญ และศิริดา จารุตนานนท์ (2566)
ตัวแปรตาม			
ความเสี่ยงในการสอบบัญชี	AUDITRISK	วัดค่าจาก ค่าลอการิทึมธรรมชาติของค่าธรรมเนียมการสอบบัญชี	สิทธิชัย ลิมาพร และคณะ (2565)
ตัวแปรควบคุม			
ขนาดของกิจการ	SIZE	วัดค่าจาก ค่าลอการิทึมธรรมชาติของสินทรัพย์รวม	สิทธิชัย ลิมาพร และคณะ (2565)
ประเภทสำนักงานสอบบัญชี	BIG4	โดยกำหนดตัวแปรหุ่น คือ 1 = BIG4 0 = NON BIG4	ศิริรัตน์ ถึงการ และคณะ (2568)
กลุ่มอุตสาหกรรม	IND1-IND7	โดยกำหนดตัวแปรหุ่น คือ 1 = บริษัทอยู่ในกลุ่มอุตสาหกรรม 0 = บริษัทไม่อยู่ในกลุ่มอุตสาหกรรม ทั้งนี้ได้จำแนกออกเป็น 7 กลุ่มอุตสาหกรรม ดังนี้ (1) อุตสาหกรรม อสังหาริมทรัพย์และก่อสร้าง (2) อุตสาหกรรม สินค้าอุตสาหกรรม (3) อุตสาหกรรม เกษตรและอุตสาหกรรมอาหาร (4) อุตสาหกรรม สินค้าอุปโภคบริโภค (5) อุตสาหกรรม ทรัพยากร (6) อุตสาหกรรม เทคโนโลยี (7) อุตสาหกรรม บริการ	ชนัญชิตา สองศรี และศิริลักษณ์ บางโชคดี (2567)

ชื่อตัวแปร	คำย่อ	วิธีที่ใช้ในการวัดตัวแปร	การอ้างอิง
ทั้งนี้ได้กำหนดกลุ่มอุตสาหกรรมบริการ เป็นฐานในการวิเคราะห์			
ตัวแปรกำกับ			
อัตราการเติบโต อย่างยั่งยืน	SGR	วัดค่าจาก $ROE \times (1 - \text{Dividend Payout Ratio})$	Higgins (1977)
อัตราผลตอบแทนต่อ ส่วนของผู้ถือหุ้น	ROE	วัดค่าจาก (กำไรสุทธิ ÷ ส่วนของผู้ถือหุ้น)	ศิริรัตน์ ถึงการ และคณะ (2568)
อัตราผลตอบแทน จากสินทรัพย์	ROA	วัดค่าจาก (กำไรสุทธิ ÷ สินทรัพย์รวม)	พัชรินทร์ ทองแจ้ง และชินรัช นิมิตระกุล (2565)
กำไรต่อหุ้น	EPS	วัดค่าจาก (กำไรสุทธิ ÷ จำนวนหุ้นสามัญ ถัวเฉลี่ยถ่วงน้ำหนัก)	Venturini et al. (2022)

3.3 ตัวแบบที่ใช้ในการศึกษา

การศึกษาอิทธิพลของเรื่องสำคัญในการตรวจสอบต่อความเสี่ยงในการสอบบัญชี: บทบาทกำกับของการเติบโตอย่างยั่งยืน และผลการดำเนินงานทางการเงินในบริษัทจดทะเบียนไทย โดยการวิเคราะห์ความถดถอยเชิงพหุ (Multiple Regression Analysis) มีตัวแบบที่ใช้ในการศึกษาแสดงได้ 9 ตัวแบบจำลอง ดังนี้

$$AUDITRISK = \beta_0 + \beta_1 KAM_{it} + \beta_2 FORMAT_{it} + \beta_3 SIZE_{it} + \beta_4 BIG4_{it} + \beta_5 IND1-7_{it} + \epsilon_{it} \quad (1)$$

$$SGR = \beta_0 + \beta_1 KAM_{it} + \beta_2 FORMAT_{it} + \beta_3 SIZE_{it} + \beta_4 BIG4_{it} + \beta_5 IND1-7_{it} + \epsilon_{it} \quad (2)$$

$$ROE = \beta_0 + \beta_1 KAM_{it} + \beta_2 FORMAT_{it} + \beta_3 SIZE_{it} + \beta_4 BIG4_{it} + \beta_5 IND1-7_{it} + \epsilon_{it} \quad (3)$$

$$ROA = \beta_0 + \beta_1 KAM_{it} + \beta_2 FORMAT_{it} + \beta_3 SIZE_{it} + \beta_4 BIG4_{it} + \beta_5 IND1-7_{it} + \epsilon_{it} \quad (4)$$

$$EPS = \beta_0 + \beta_1 KAM_{it} + \beta_2 FORMAT_{it} + \beta_3 SIZE_{it} + \beta_4 BIG4_{it} + \beta_5 IND1-7_{it} + \epsilon_{it} \quad (5)$$

$$AUDITRISK = \beta_0 + \beta_1 KAM_{it} + \beta_2 FORMAT_{it} + \beta_3 SGR_{it} + \beta_4 KAM_{it} \times SGR_{it} + \beta_5 FORMAT_{it} \times SGR_{it} + \beta_6 SIZE_{it} + \beta_7 BIG4_{it} + \beta_8 IND1-7_{it} + \epsilon_{it} \quad (6)$$

$$AUDITRISK = \beta_0 + \beta_1 KAM_{it} + \beta_2 FORMAT_{it} + \beta_3 ROE_{it} + \beta_4 KAM_{it} \times ROE_{it} + \beta_5 FORMAT_{it} \times ROE_{it} + \beta_6 SIZE_{it} + \beta_7 BIG4_{it} + \beta_8 IND1-7_{it} + \epsilon_{it} \quad (7)$$

$$AUDITRISK = \beta_0 + \beta_1 KAM_{it} + \beta_2 FORMAT_{it} + \beta_3 ROA_{it} + \beta_4 KAM_{it} \times ROA_{it} + \beta_5 FORMAT_{it} \times ROA_{it} + \beta_6 SIZE_{it} + \beta_7 BIG4_{it} + \beta_8 IND1-7_{it} + \epsilon_{it} \quad (8)$$

$$AUDITRISK = \beta_0 + \beta_1 KAM_{it} + \beta_2 FORMAT_{it} + \beta_3 EPS_{it} + \beta_4 KAM_{it} \times EPS_{it} + \beta_5 FORMAT_{it} \times EPS_{it} + \beta_6 SIZE_{it} + \beta_7 BIG4_{it} + \beta_8 IND1-7_{it} + \epsilon_{it} \quad (9)$$

3.4 สถิติที่ใช้ในการวิจัย

3.4.1. สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) เพื่อบรรยายถึงลักษณะของกลุ่มตัวอย่างที่ศึกษา ได้แก่ ค่าเฉลี่ย (Mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ค่าสูงสุด (Maximum) และค่าต่ำสุด (Minimum)

3.4.2. สถิติเชิงอนุมาน (Inferential Statistic) ได้แก่

2.1 การวิเคราะห์สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (Correlation Analysis) โดยใช้ค่าสหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson's Correlation) เป็นวิธีทางสถิติที่ใช้เพื่อวัดและวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรสองตัวหรือมากกว่าเพื่อดูว่าตัวแปรเหล่านั้นมีการเปลี่ยนแปลงร่วมกันหรือไม่ และในทิศทางใด

2.2 การวิเคราะห์สมการถดถอยเชิงพหุ (Multiple Regression Analysis) ใช้การวิเคราะห์ถดถอยเชิงพหุเพื่อทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระกับตัวแปรตาม โดยประเมินความเหมาะสมของแบบจำลองจากค่า R^2 และ F-statistic รวมถึงพิจารณาค่าสัมประสิทธิ์การถดถอย (β) ค่า t-test และระดับนัยสำคัญทางสถิติ (Sig.)

4. ผลลัพธ์การวิจัยและการอภิปรายผล

4.1 วิเคราะห์สถิติเชิงพรรณนา

ผลการวิเคราะห์สถิติเชิงพรรณนาลักษณะของกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ค่าต่ำสุด (Min) ค่าสูงสุด (Max) ค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ซึ่งแสดงผลการวิเคราะห์ ดังแสดงในตารางที่ 2 ดังนี้

ตารางที่ 2 ผลการวิเคราะห์สถิติเชิงพรรณนาลักษณะของกลุ่มตัวอย่าง

ตัวแปร	N	Min	Max	Mean	SD
KAM	723	1.000	4.000	1.592	0.735
AUDITRISK	723	11.711	16.329	14.543	0.541
SGR	723	-56.808	56.027	5.002	7.099
ROE	723	-12.670	69.170	12.549	8.935
ROA	723	-5.040	58.220	9.745	6.705
EPS	723	-1.000	29.710	1.593	3.330
SIZE	723	6.322	15.056	9.210	1.636
ตัวแปรไม่ต่อเนื่อง	N	Dummy = 0	ร้อยละ	Dummy = 1	ร้อยละ
FORMAT	723	441	61	282	39
BIG4	723	193	26.7	530	73.3

ตารางที่ 2 แสดงค่าสถิติเชิงพรรณนาของกลุ่มตัวอย่างจำนวน 723 บริษัท พบว่า บริษัทมีจำนวนเรื่องสำคัญในการตรวจสอบเฉลี่ย 1.592 เรื่อง และมีค่าเฉลี่ยของความเสี่ยงในการสอบบัญชีเท่ากับ 14.543 สำหรับตัวแปร SGR, ROE, ROA และ EPS มีช่วงค่าค่อนข้างกว้าง แสดงให้เห็นถึงความแตกต่างของผลการดำเนินงานระหว่างกิจการ โดยค่า EPS มีค่าต่ำสุดเท่ากับ -1.000 ซึ่งสะท้อนว่าบางกิจการมีผลการดำเนินงานขาดทุน นอกจากนี้ กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่นำเสนอเรื่องสำคัญในการตรวจสอบในรูปแบบพรรณนา และใช้ผู้สอบบัญชีจากสำนักงานสอบบัญชีขนาดใหญ่ (BIG4) สอดคล้องกับงานวิจัยของ ศศิมา สีเจริญ และศิริดา จารุตากานนท์ (2566) ที่พบว่า การเปิดเผยเรื่องสำคัญในการตรวจสอบในลักษณะเชิงพรรณนาเป็นรูปแบบที่พบได้โดยทั่วไปในรายงานผู้สอบบัญชี เพื่ออธิบายประเด็นความเสี่ยงและขั้นตอนการตรวจสอบ

4.2 วิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (Pearson Correlation) เป็นการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรเพื่อทดสอบว่าตัวแปรอิสระ ตัวแปรส่งผ่าน ตัวแปรตาม และตัวแปรควบคุม มีความสัมพันธ์กันหรือไม่ และมีความสัมพันธ์กันในทิศทางใด โดยผลการวิเคราะห์แสดงไว้ในตารางที่ 3 แสดงรายละเอียดดังนี้

ตารางที่ 3 ผลการวิเคราะห์สหสัมพันธ์ของเพียร์สันระหว่างตัวแปรที่ใช้ในการศึกษา ข้อมูล พ.ศ. 2565-2567

ตัวแปร	AUDITRISK	KAM	FORMAT	ROE	ROA	EPS	SGR	SIZE	BIG4	VIF
AUDITRISK	1	.116**	.277**	0.037	-0.057	-0.041	0.039	.448**	.403**	
KAM		1	-0.048	-0.055	-.092*	-0.026	0.011	.184**	-0.058	1.069
FORMAT			1	0.003	-0.022	-0.018	-0.046	.183**	.346**	1.172
ROE				1	.854**	.200**	.668**	-0.025	.095*	6.024
ROA					1	.214**	.540**	-.170**	0.018	6.326
EPS						1	.232**	.229**	-0.020	5.844
SGR							1	.090*	0.025	5.824
SIZE								1	.349**	1.497
BIG4									1	1.338

จากตารางที่ 3 ผลการวิเคราะห์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน พบว่า ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สันของตัวแปรที่ใช้ในการศึกษามีค่าอยู่ระหว่าง -0.170 ถึง 0.854 โดยพบว่าคู่ตัวแปรกำกับ ROE และ ROA มีค่าสหสัมพันธ์ค่อนข้างสูง ($r = 0.854$) อย่างไรก็ตาม การวิเคราะห์ที่ถดถอยได้แยกแบบจำลองในการทดสอบ ROE และ ROA ออกจากกันเพื่อลดผลกระทบจากความสัมพันธ์ดังกล่าว นอกจากนี้ ผลการทดสอบภาวะร่วมเส้นตรงพหุ (Multicollinearity) พบว่า ค่า Variance Inflation Factor (VIF) ของตัวแปรมีค่าอยู่ระหว่าง 1.069 ถึง 6.326 ไม่เกิน 10 และค่า Tolerance อยู่ระหว่าง 0.166 ถึง 0.935 ซึ่งสูงกว่า 0.1 แสดงว่าอยู่ในเกณฑ์ที่ยอมรับได้ กล่าวคือ ข้อมูลในการศึกษาคำนี้ตัวแปรเป็นอิสระต่อกันและแบบจำลองไม่มีปัญหาภาวะร่วมเส้นตรงพหุ (Multicollinearity) ตามเกณฑ์ของ Hair et al. (2010)

4.3 การวิเคราะห์การถดถอยเชิงพหุคูณ

ตาราง 4 ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่าง KAM และ FORMAT กับ AUDITRISK และ SGR

ตัวแปร	โมเดล 1			โมเดล 2		
	AUDITRISK			SGR		
	Coef.	t- Stat	P-Value	Coef.	t- Stat	P-Value
(Constant)	13.036***	112.226	0.000	3.165	1.755	0.080
KAM	0.053**	2.268	0.024	-0.171	-0.468	0.640
FORMAT	0.165***	4.427	0.000	-1.203**	-2.084	0.038
SIZE	0.128***	10.186	0.000	0.316	1.623	0.105
BIG4	0.286***	6.521	0.000	0.051	0.075	0.941
IND1	-0.079	-1.191	0.234	-1.123	-1.090	0.276
IND2	-0.031	-0.593	0.553	-1.826**	-2.265	0.024
IND3	0.050	0.906	0.365	0.907	1.052	0.293
IND4	0.077	0.940	0.347	-3.992***	-3.137	0.002
IND5	-0.279***	-4.580	0.000	-0.329	-0.348	0.728
IND6	0.031	0.518	0.605	1.413	1.506	0.133
F- statistic		33.104			3.236	
R-Squared		0.317			0.043	
Adjusted R ²		0.308			0.03	
Durbin-Watson		1.904			1.855	

***มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01, **มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

โมเดลที่ 1 พบว่า จำนวนเรื่องสำคัญในการตรวจสอบมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับความเสี่ยงในการสอบบัญชีอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ($\beta = 0.053, p < 0.05$) แสดงว่าเมื่อจำนวนเรื่องสำคัญในการตรวจสอบเพิ่มขึ้น ค่าธรรมเนียมการสอบบัญชีซึ่งใช้เป็นตัวแทนของความเสี่ยงในการสอบบัญชีมีแนวโน้มเพิ่มขึ้น โดยกิจการที่มีประเด็นตรวจสอบจำนวนมากมักมีความซับซ้อนและต้องใช้เวลาในการตรวจสอบมากขึ้น สอดคล้องกับวิสสุรา หัตถะกิจ และคณะ (2567) ที่พบว่าจำนวนเรื่องสำคัญในการตรวจสอบมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับค่าธรรมเนียมการสอบบัญชี นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับ Lin (2023) ที่พบว่ากิจการที่มีจำนวนเรื่องสำคัญในการตรวจสอบมากมักมีความไม่แน่นอนของข้อมูลทางการเงินสูง ทำให้ผู้สอบบัญชีต้องใช้เวลาและทรัพยากรในการตรวจสอบเพิ่มขึ้น ผลการศึกษานี้จึงสนับสนุนสมมติฐานที่ 1 นอกจากนี้ รูปแบบการนำเสนอเรื่องสำคัญในการตรวจสอบมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับความเสี่ยงในการสอบบัญชีอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ($\beta = 0.165, p < 0.01$) โดยบริษัทที่นำเสนอในรูปแบบตารางมีแนวโน้มมีค่าธรรมเนียมการสอบบัญชีสูงกว่า สอดคล้องกับการศึกษาของ กัณฐิรัตน์ บุญยีน และคณะ (2564) ที่พบว่ารูปแบบการเปิดเผยเรื่องสำคัญในการตรวจสอบมีผลต่อการรับรู้ข้อมูลของผู้ใช้ทางการเงิน รวมทั้ง Perdana & Raharja (2024) ที่พบว่าลักษณะการเปิดเผยเรื่องสำคัญในการตรวจสอบมีความสัมพันธ์กับระดับความพยายามในการสอบบัญชี ผลการศึกษานี้จึงสนับสนุนสมมติฐานที่ 2

โมเดลที่ 2 พบว่า จำนวนเรื่องสำคัญในการตรวจสอบไม่มีความสัมพันธ์กับอัตราการเติบโตอย่างยั่งยืนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ แสดงว่าจำนวนประเด็นตรวจสอบไม่ได้มีความเกี่ยวข้องกับอัตราการเติบโตอย่างยั่งยืนของกิจการโดยตรง ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ Dungtripop et al. (2025) ที่พบว่าปริมาณการเปิดเผยข้อมูลขององค์กรไม่ได้มีความสัมพันธ์กับการเติบโตอย่างยั่งยืนอย่างมีนัยสำคัญ แต่คุณภาพของการเชื่อมโยงข้อมูลและความกระชับของการนำเสนอข้อมูลมีความสำคัญมากกว่า ดังนั้นการเพิ่มจำนวนการเปิดเผยข้อมูลเพียงอย่างเดียวอาจไม่ส่งผลต่อการเติบโตอย่างยั่งยืนของกิจการ จึงไม่สนับสนุนสมมติฐานที่ 3 ขณะที่รูปแบบการนำเสนอเรื่องสำคัญในการตรวจสอบมีความสัมพันธ์เชิงลบกับอัตราการเติบโตอย่างยั่งยืนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ($\beta = -1.203, p < 0.05$) ซึ่งสอดคล้องกับ Altahtamouni et al. (2022) ที่อธิบายว่าอัตราการเติบโตอย่างยั่งยืนขึ้นอยู่กับความสามารถในการทำกำไรและโครงสร้างทางการเงินของกิจการ ผลการศึกษานี้จึงสนับสนุนสมมติฐานที่ 4

ตาราง 5 ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่าง KAM กับผลการดำเนินงานทางการเงิน (ROE, ROA และ EPS)

ตัวแปร	โมเดล 3			โมเดล 4			โมเดล 5		
	ROE			ROA			EPS		
	Coef.	t- Stat	P-Value	Coef.	t- Stat	P-Value	Coef.	t- Stat	P-Value
(Constant)	15.223***	6.800	0.000	17.905***	10.757	0.000	-3.274***	-3.940	0.000
KAM	-0.613	-1.350	0.177	-0.541	-1.602	0.110	-0.379**	-2.248	0.025
FORMAT	-0.799	-1.114	0.265	-0.435	-0.815	0.415	-0.233	-0.877	0.381
SIZE	-0.297	-1.230	0.219	-0.846***	-4.709	0.000	0.652***	7.275	0.000
BIG4	1.760**	2.084	0.037	0.708	1.128	0.260	-0.903***	-2.880	0.004
IND1	-1.659	-1.297	0.195	-0.705	-0.741	0.459	0.395	0.831	0.406
IND2	-2.483**	-2.480	0.013	-1.878**	-2.523	0.012	0.540	1.452	0.147
IND3	3.209***	2.997	0.003	3.346***	4.203	0.000	0.336	0.847	0.397
IND4	-2.432	-1.539	0.124	-1.189	-1.012	0.312	0.803	1.368	0.172
IND5	-0.729	-0.620	0.535	0.850	0.972	0.331	-0.016	-0.036	0.971
IND6	3.838***	3.293	0.001	0.372	0.430	0.668	0.097	0.224	0.823
F-statistic	5.273			6.706			5.931		
R-Squared	0.069			0.086			0.073		
Adjusted R ²	0.056			0.073			0.064		
Durbin-Watson	2.098			2.092			1.963		

***มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01, **มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

โมเดลที่ 3 พบว่า จำนวนเรื่องสำคัญในการตรวจสอบไม่มีความสัมพันธ์กับอัตราผลตอบแทนต่อส่วนของผู้ถือหุ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($\beta = -0.613, p > 0.05$) จึงไม่สนับสนุนสมมติฐานที่ 5 สอดคล้องกับ Mahd & Idris (2024) ที่ศึกษาการเปิดเผยเรื่องสำคัญในการตรวจสอบและไม่พบความสัมพันธ์กับตัวชี้วัดผลการดำเนินงานของกิจการ นอกจากนี้ รูปแบบการนำเสนอเรื่องสำคัญในการตรวจสอบก็ไม่มีความสัมพันธ์กับอัตราผลตอบแทนต่อส่วนของผู้ถือหุ้นอย่างมีนัยสำคัญ ($\beta = -0.799, p > 0.05$) จึงไม่สนับสนุนสมมติฐานที่ 6 ผลดังกล่าว สอดคล้องกับงานของ ศศิมา สีเจริญ และศิริดา จารุตกานนท์ (2566) ที่ไม่พบความสัมพันธ์ระหว่างจำนวนและรูปแบบการนำเสนอเรื่องสำคัญในการตรวจสอบ ต่อการตอบสนองของนักลงทุนอย่างมีนัยสำคัญ

โมเดลที่ 4 พบว่า จำนวนเรื่องสำคัญในการตรวจสอบไม่มีความสัมพันธ์กับอัตราผลตอบแทนจากสินทรัพย์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($\beta = -0.541, p > 0.05$) จึงไม่สนับสนุนสมมติฐานที่ 7 นอกจากนี้ รูปแบบการนำเสนอเรื่องสำคัญในการตรวจสอบก็ไม่มีความสัมพันธ์กับอัตราผลตอบแทนจากสินทรัพย์ ($\beta = -0.435, p > 0.05$) จึงไม่สนับสนุนสมมติฐานที่ 8 ผลดังกล่าวแสดงให้เห็นว่า จำนวนและรูปแบบการเปิดเผยเรื่องสำคัญในการตรวจสอบไม่ได้มีความเกี่ยวข้องโดยตรงกับประสิทธิภาพในการใช้สินทรัพย์ของกิจการ สอดคล้องกับการศึกษาของ Maroun & Duboisée de Riquebourg (2024) ที่อธิบายว่าเรื่องสำคัญในการตรวจสอบมีบทบาทในการสื่อสารประเด็นความเสี่ยงและความซับซ้อนของงบการเงินมากกว่าการอธิบายผลการดำเนินงานของกิจการ ทั้งนี้ อัตราผลตอบแทนจากสินทรัพย์อาจได้รับอิทธิพลจากประสิทธิภาพการดำเนินงานและโครงสร้างสินทรัพย์ของกิจการมากกว่าลักษณะการรายงานของผู้สอบบัญชี

โมเดลที่ 5 พบว่า จำนวนเรื่องสำคัญในการตรวจสอบมีความสัมพันธ์เชิงลบกับกำไรต่อหุ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ($\beta = -0.379, p = 0.025$) แสดงว่าบริษัทที่มีจำนวนเรื่องสำคัญในการตรวจสอบสูงมีแนวโน้มมีกำไรต่อหุ้นลดลง ซึ่งอาจเกิดจากกิจการที่มีประเด็นตรวจสอบซับซ้อนหรือมีความไม่แน่นอนของข้อมูลทางการเงินสูง สอดคล้องกับ Mahd & Idris (2024) ที่พบว่าเรื่องสำคัญในการตรวจสอบมักเกี่ยวข้องกับความซับซ้อนและความไม่แน่นอนของกิจการ ผลการศึกษานี้จึงสนับสนุนสมมติฐานที่ 9 ขณะที่รูปแบบการนำเสนอเรื่องสำคัญในการตรวจสอบไม่มีความสัมพันธ์กับกำไรต่อหุ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ จึงไม่สนับสนุนสมมติฐานที่ 10 แสดงให้เห็นว่ารูปแบบการนำเสนอเป็นเพียงลักษณะการสื่อสารข้อมูลในรายงานผู้สอบบัญชี และไม่ได้มีผลโดยตรงต่อผลการดำเนินงานของกิจการ สอดคล้องกับ Venturini et al. (2022) ที่พบว่าเรื่องสำคัญในการตรวจสอบให้ข้อมูลเพิ่มเติมแก่ผู้ใช้งบการเงินและนักวิเคราะห์ในการคาดการณ์กำไร แต่ไม่ได้มีผลต่อผลการดำเนินงานของกิจการโดยตรง

ตาราง 6 ผลการวิเคราะห์บทบาทกำกับของ SGR และ ROE ต่อความสัมพันธ์ระหว่าง KAM, FORMAT กับ AUDITRISK

ตัวแปร	โมเดล 6 AUDITRISK			โมเดล 7 AUDITRISK		
	Coef.	t- Stat	P-Value	Coef.	t- Stat	P-Value
(Constant)	13.044***	108.407	0.000	13.077***	98.466	0.000
KAM	0.050	1.723	0.085	0.043	1.112	0.267
FORMAT	0.153***	3.412	0.001	0.051	0.811	0.418
ตัวแปรกำกับ: SGR						
SGR	-0.001	-0.239	0.811			
KAM × SGR	0.001	0.178	0.859			
FORMAT × SGR	0.002	0.474	0.636			
ตัวแปรกำกับ: ROE						
ROE				-0.004	-0.888	0.375
KAM × ROE				0.001	0.304	0.761

ตัวแปร	โมเดล 6 AUDITRISK			โมเดล 7 AUDITRISK		
	Coef.	t- Stat	P-Value	Coef.	t- Stat	P-Value
FORMAT × ROE				0.009**	2.272	0.023
SIZE	0.128***	10.144	0.000	0.129***	10.284	0.000
BIG4	0.285***	6.498	0.000	0.287***	6.538	0.000
IND1	-0.081	-1.215	0.225	-0.090	-1.342	0.180
IND2	-0.031	-0.585	0.559	-0.026	-0.492	0.623
IND3	0.050	0.889	0.374	0.034	0.607	0.544
IND4	0.077	0.928	0.354	0.081	0.987	0.324
IND5	-0.280***	-4.577	0.000	-0.277***	-4.531	0.000
IND6	0.030	0.483	0.630	0.029	0.470	0.638
F-statistic		25.392			26.014	
R-Squared		0.318			0.323	
Adjusted R ²		0.305			0.311	
Durbin-Watson		1.902			1.891	

***มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01, **มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

โมเดลที่ 6 พบว่า อัตราการเติบโตอย่างยั่งยืนไม่ส่งผลกระทบต่อความสัมพันธ์ระหว่างจำนวนเรื่องสำคัญในการตรวจสอบกับความเสี่ยงในการสอบบัญชีอย่างมีนัยสำคัญ ($\beta = 0.001$, $p > 0.05$) และไม่ส่งผลกระทบต่อความสัมพันธ์ระหว่างรูปแบบการนำเสนอเรื่องสำคัญในการตรวจสอบกับความเสี่ยงในการสอบบัญชี ($\beta = 0.002$, $p > 0.05$) ผลการศึกษานี้แสดงให้เห็นว่า อัตราการเติบโตอย่างยั่งยืนไม่ได้มีบทบาทในการเปลี่ยนแปลงทั้งทิศทางและความเข้มแข็งของความสัมพันธ์ระหว่างจำนวนเรื่องสำคัญในการตรวจสอบและรูปแบบการนำเสนอเรื่องสำคัญในการตรวจสอบกับความเสี่ยงในการสอบบัญชี กล่าวคือ ไม่ว่ากิจการจะมีระดับการเติบโตอย่างยั่งยืนสูงหรือต่ำ ความสัมพันธ์ดังกล่าวยังคงไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ ผลการศึกษานี้บ่งชี้ว่า ผู้สอบบัญชีประเมินความเสี่ยงจากลักษณะของรายการบัญชีและความซับซ้อนของประเด็นตรวจสอบมากกว่าปัจจัยด้านการเติบโตของกิจการ เนื่องจากอัตราการเติบโตอย่างยั่งยืนเป็นตัวชี้วัดในระดับภาพรวมของกิจการ ซึ่งไม่ได้สะท้อนถึงความเสี่ยงของรายการบัญชีเฉพาะจุดโดยตรง ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ Srisuwan et al. (2024) และ Aini & Ardini (2025) ที่พบว่าการเปิดเผยเรื่องสำคัญในการตรวจสอบขึ้นอยู่กับลักษณะกิจการและปัจจัยด้านผู้สอบบัญชีมากกว่าผลการดำเนินงานของกิจการ นอกจากนี้ ผลการศึกษายังสอดคล้องกับแนวคิดของทฤษฎีการส่งสัญญาณ ซึ่งชี้ว่าข้อมูลที่สะท้อนความเสี่ยงโดยตรง เช่น เรื่องสำคัญในการตรวจสอบมีบทบาทสำคัญมากกว่าปัจจัยด้านการเติบโตอย่างยั่งยืนในการส่งสัญญาณต่อผู้สอบบัญชี ดังนั้นผลการศึกษานี้จึงไม่สนับสนุนสมมติฐานที่ 11 และ 12

โมเดลที่ 7 พบว่า อัตราผลตอบแทนต่อส่วนของผู้ถือหุ้นไม่ส่งผลกระทบต่อความสัมพันธ์ระหว่างจำนวนเรื่องสำคัญในการตรวจสอบกับความเสี่ยงในการสอบบัญชีอย่างมีนัยสำคัญ ($\beta = 0.001$, $p > 0.05$) แสดงให้เห็นว่าอัตราผลตอบแทนต่อส่วนของผู้ถือหุ้นไม่ได้มีบทบาทในการเปลี่ยนแปลงความเข้มแข็งของความสัมพันธ์ระหว่างจำนวนเรื่องสำคัญในการตรวจสอบกับความเสี่ยงในการสอบบัญชี ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ Al Lawati & Hussainey (2022) ที่พบว่า จำนวนเรื่องสำคัญในการตรวจสอบไม่ได้มีความเกี่ยวข้องโดยตรงกับตัวชี้วัดความสามารถในการทำกำไรของกิจการ อย่างไรก็ตาม อัตราผลตอบแทนต่อส่วนของผู้ถือหุ้นส่งผลกระทบต่อความสัมพันธ์ระหว่างรูปแบบการนำเสนอเรื่องสำคัญในการตรวจสอบกับความเสี่ยงในการสอบบัญชีอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05 ($\beta = 0.009$, $p = 0.023$) ผลการศึกษานี้แสดงให้เห็นว่าอัตราผลตอบแทนต่อส่วนของผู้ถือหุ้นมีบทบาทกำกับโดยทำให้ความสัมพันธ์เชิงบวกระหว่างรูปแบบการนำเสนอเรื่องสำคัญในการตรวจสอบกับความเสี่ยงในการสอบบัญชีที่มีความเข้มแข็ง

มากขึ้น กล่าวคือ ในกิจการที่มีระดับอัตราผลตอบแทนต่อส่วนของผู้ถือหุ้นสูง การนำเสนอเรื่องสำคัญในการตรวจสอบในรูปแบบตารางจะยิ่งสัมพันธ์กับระดับความเสี่ยงในการสอบบัญชีที่สูงขึ้น สะท้อนให้เห็นว่า เมื่อกิจการมีผลการดำเนินงานที่ดี ผู้สอบบัญชีอาจเพิ่มระดับความระมัดระวังในการตรวจสอบ เนื่องจากกิจการดังกล่าวมีแรงจูงใจในการใช้ดุลยพินิจทางบัญชีเพื่อรักษาระดับผลการดำเนินงาน ผู้สอบบัญชีอาจให้ความสำคัญกับรูปแบบการเปิดเผยข้อมูลมากขึ้นในกิจการที่มีผลการดำเนินงานสูง เนื่องจากกิจการดังกล่าวมักมีความคาดหวังจากผู้ลงทุนสูง และต้องการความโปร่งใสในการรายงานทางการเงินมากขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ Lin (2023) ที่เสนอว่าลักษณะของกิจการและระดับความเสี่ยงของงบการเงินมีผลต่อระดับความเข้มงวดในการตรวจสอบของผู้สอบบัญชี นอกจากนี้ ผลการศึกษายังสอดคล้องกับแนวคิดของทฤษฎีการส่งสัญญาณ ซึ่งมองว่าการเปิดเผยข้อมูลในรูปแบบที่มีโครงสร้างชัดเจน เช่น ตาราง ทำหน้าที่เป็นสัญญาณที่เน้นย้ำระดับความเสี่ยงของกิจการ และเมื่อประกอบกับกิจการที่มีความสามารถในการทำกำไรสูง จะยิ่งทำให้ผู้สอบบัญชีประเมินความเสี่ยงอย่างรอบด้านมากขึ้น ส่งผลให้ความสัมพันธ์ระหว่างรูปแบบการนำเสนอเรื่องสำคัญในการตรวจสอบกับความเสี่ยงในการสอบบัญชีมีความเด่นชัดมากขึ้นในกิจการที่มีอัตราผลตอบแทนต่อส่วนของผู้ถือหุ้นสูง ดังนั้นผลการศึกษานี้จึงไม่สนับสนุนสมมติฐานที่ 13 แต่สนับสนุนสมมติฐานที่ 14

ตาราง 7 ผลการวิเคราะห์บทบาทกำกับของ ROA และEPS ต่อความสัมพันธ์ระหว่าง KAM, FORMAT กับ AUDITRISK

ตัวแปร	โมเดล 8			โมเดล 9		
	AUDITRISK			AUDITRISK		
	Coef.	t- Stat	P-Value	Coef.	t- Stat	P-Value
(Constant)	13.087***	95.994	0.000	12.947***	106.637	0.000
KAM	0.032	0.854	0.394	0.035	1.377	0.169
FORMAT	0.098	1.532	0.126	0.188***	4.705	0.000
ตัวแปรกำกับ: ROA						
ROA	-0.006	-1.023	0.307			
KAM × ROA	0.002	0.749	0.454			
FORMAT × ROA	0.007	1.307	0.192			
ตัวแปรกำกับ: EPS						
EPS				-0.025**	-2.054	0.040
KAM × EPS				0.009	1.193	0.233
FORMAT × EPS				-0.020	-1.886	0.060
SIZE	0.129***	10.100	0.000	0.143***	11.008	0.000
BIG4	0.284***	6.461	0.000	0.268***	6.136	0.000
IND1	-0.094	-1.397	0.163	-0.068	-1.020	0.308
IND2	-0.033	-0.635	0.526	-0.007	-0.133	0.894
IND3	0.036	0.633	0.527	0.059	1.076	0.282
IND4	0.080	0.975	0.330	0.093	1.143	0.254
IND5	-0.285***	-4.613	0.000	-0.275***	-4.553	0.000
IND6	0.027	0.445	0.656	0.035	0.584	0.559
F-statistic		25.593			27.389	
R-Squared		0.319			0.334	
Adjusted R ²		0.307			0.322	
Durbin-Watson		1.891			1.902	

***มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01, **มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

โมเดลที่ 8 พบว่า อัตราผลตอบแทนจากสินทรัพย์ไม่ส่งผลกระทบต่อความสัมพันธ์ระหว่างจำนวนเรื่องสำคัญในการตรวจสอบกับความเสี่ยงในการสอบบัญชีอย่างมีนัยสำคัญ ($\beta = 0.002, p > 0.05$) และไม่ส่งผลกระทบต่อความสัมพันธ์ระหว่างรูปแบบการนำเสนอเรื่องสำคัญในการตรวจสอบกับความเสี่ยงในการสอบบัญชี ($\beta = 0.007, p > 0.05$) ผลการศึกษานี้แสดงให้เห็นว่า อัตราผลตอบแทนจากสินทรัพย์ไม่ได้มีบทบาทในการเปลี่ยนแปลงทั้งทิศทางและระดับความสัมพันธ์ระหว่างจำนวนเรื่องสำคัญในการตรวจสอบและรูปแบบการนำเสนอเรื่องสำคัญในการตรวจสอบกับความเสี่ยงในการสอบบัญชี กล่าวคือ ไม่ว่ากิจการจะมีประสิทธิภาพในการใช้สินทรัพย์สูงหรือต่ำ ความสัมพันธ์ดังกล่าวยังคงไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ ผลดังกล่าวบ่งชี้ว่าประสิทธิภาพในการใช้สินทรัพย์ของกิจการไม่ได้เป็นปัจจัยที่มีผลต่อการประเมินความเสี่ยงของผู้สอบบัญชีเมื่อพิจารณาพร้อมกับเรื่องสำคัญในการตรวจสอบ เนื่องจากอัตราผลตอบแทนจากสินทรัพย์เป็นตัวชี้วัดประสิทธิภาพโดยรวมของกิจการ ซึ่งไม่ได้สะท้อนถึงความเสี่ยงของรายการบัญชีเฉพาะจุดโดยตรง สอดคล้องกับการศึกษา Maroun & Duboisée de Ricquebourg (2024) ที่พบว่าการเปิดเผยเรื่องสำคัญในการตรวจสอบไม่ได้มีความเกี่ยวข้องโดยตรงกับอัตราผลตอบแทนจากสินทรัพย์ของกิจการ ดังนั้น ผลการศึกษานี้จึงไม่สนับสนุนสมมติฐานที่ 15 และ 16

โมเดลที่ 9 พบว่า กำไรต่อหุ้นไม่ส่งผลกระทบต่อความสัมพันธ์ระหว่างจำนวนเรื่องสำคัญในการตรวจสอบกับความเสี่ยงในการสอบบัญชีอย่างมีนัยสำคัญ ($\beta = 0.009, p > 0.05$) จึงไม่สนับสนุนสมมติฐานที่ 17 นอกจากนี้ กำไรต่อหุ้นยังไม่ส่งผลกระทบต่อความสัมพันธ์ระหว่างรูปแบบการนำเสนอเรื่องสำคัญในการตรวจสอบกับความเสี่ยงในการสอบบัญชี ($\beta = -0.020, p = 0.060$) จึงไม่สนับสนุนสมมติฐานที่ 18 ผลการศึกษานี้แสดงให้เห็นว่า กำไรต่อหุ้นไม่ได้มีบทบาทในการเปลี่ยนแปลงทั้งทิศทางและระดับความสัมพันธ์ระหว่างจำนวนเรื่องสำคัญในการตรวจสอบและรูปแบบการนำเสนอเรื่องสำคัญในการตรวจสอบกับความเสี่ยงในการสอบบัญชี กล่าวคือ ไม่ว่ากิจการจะมีระดับกำไรต่อหุ้นสูงหรือต่ำ ความสัมพันธ์ดังกล่าวยังคงไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ ผลลัพธ์ดังกล่าวบ่งชี้ว่า ระดับกำไรต่อหุ้นไม่ได้มีบทบาทในการปรับเปลี่ยนดุลยพินิจของผู้สอบบัญชีต่อความเสี่ยงที่เกี่ยวข้องกับเรื่องสำคัญในการตรวจสอบ ทั้งนี้ เนื่องจากกำไรต่อหุ้นเป็นตัวชี้วัดผลการดำเนินงานในระดับภาพรวม ซึ่งอาจได้รับอิทธิพลจากปัจจัยหลายด้าน และไม่ได้สะท้อนถึงความเสี่ยงเชิงบัญชีของรายการเฉพาะอย่างชัดเจน ส่งผลให้ผู้สอบบัญชียังคงให้ความสำคัญกับลักษณะของรายการบัญชีและความซับซ้อนของประเด็นตรวจสอบเป็นหลัก สอดคล้องกับการศึกษาของ Venturini et al. (2022) ที่พบว่าการเปิดเผยเรื่องสำคัญในการตรวจสอบไม่ได้มีความเกี่ยวข้องโดยตรงกับตัวชี้วัดผลตอบแทนของผู้ถือหุ้น

เมื่อพิจารณาตัวแปรควบคุม พบว่า ขนาดกิจการมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับความเสี่ยงในการสอบบัญชีอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติในหลายแบบจำลอง โดยมีค่าสัมประสิทธิ์อยู่ในช่วง ($\beta = 0.128-0.143, p < 0.01$) ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ กฤตยกุล ธานิสพงศ์ และคณะ (2567) ที่พบว่าขนาดของกิจการมีความสัมพันธ์กับค่าธรรมเนียมการสอบบัญชีอย่างมีนัยสำคัญ ผลดังกล่าวบ่งชี้ว่ากิจการขนาดใหญ่มีแนวโน้มมีค่าธรรมเนียมการสอบบัญชีสูงกว่า ซึ่งในเชิงเศรษฐกิจสะท้อนว่ากิจการที่มีขนาดใหญ่มีความซับซ้อนในการดำเนินงาน มีปริมาณธุรกรรมจำนวนมาก และมีความเสี่ยงในการรายงานทางการเงินสูง ส่งผลให้ผู้สอบบัญชีต้องใช้เวลา ความพยายาม และทรัพยากรในการตรวจสอบเพิ่มขึ้น ทั้งนี้ สามารถอธิบายได้ตามแนวคิดของ ทฤษฎีตัวแทน ซึ่งระบุว่ากิจการขนาดใหญ่มีความไม่สมมาตรของข้อมูลและความขัดแย้งทางผลประโยชน์ระหว่างผู้บริหารและผู้ถือหุ้นในระดับที่สูงขึ้น จึงต้องอาศัยการตรวจสอบที่เข้มงวดมากขึ้นเพื่อลดความเสี่ยงในการรายงานทางการเงิน นอกจากนี้ ประเภทสำนักงานสอบบัญชีมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับความเสี่ยงในการสอบบัญชีอย่างมีนัยสำคัญ โดยมีค่าสัมประสิทธิ์อยู่ในช่วง ($\beta = 0.268-0.287, p < 0.01$) ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ พรพิมล อีสุรัตน์ และคณะ (2566) ที่พบว่าลักษณะของสำนักงานสอบบัญชีมีผลต่อการรายงานเรื่องสำคัญในการตรวจสอบ ผลดังกล่าวบ่งชี้ว่ากิจการที่ใช้ผู้สอบบัญชีจากสำนักงานสอบบัญชีขนาดใหญ่ (BIG4) มีแนวโน้มมีค่าธรรมเนียมการสอบบัญชีสูงกว่า สะท้อนถึงมาตรฐานการตรวจสอบที่เข้มงวด ความเชี่ยวชาญเฉพาะด้าน และชื่อเสียงของผู้สอบบัญชี ทั้งนี้ สามารถอธิบายได้ตามแนวคิดของ ทฤษฎีการส่งสัญญาณ ซึ่งมองว่าการเลือกให้ผู้สอบบัญชีจากสำนักงานสอบบัญชีขนาดใหญ่เป็นสัญญาณของคุณภาพและความน่าเชื่อถือของงบการเงิน ขณะที่บางกลุ่มอุตสาหกรรม โดยเฉพาะกลุ่มทรัพยากร (IND5) ที่มีความสัมพันธ์เชิงลบกับความเสี่ยงในการสอบบัญชีในหลายแบบจำลอง ($p <$

0.01) ในขณะที่บางกลุ่มอุตสาหกรรมไม่พบความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญ ผลดังกล่าวสะท้อนให้เห็นว่าลักษณะเฉพาะของอุตสาหกรรม เช่น โครงสร้างธุรกิจ รูปแบบรายได้ และระดับความเสี่ยง มีความแตกต่างกัน ส่งผลให้ระดับความซับซ้อนและความเสี่ยงในการตรวจสอบของกิจการแตกต่างกันไป ทั้งนี้ ผลการศึกษาดังกล่าวสอดคล้องกับ Srisuwan et al. (2024) ที่พบว่าอุตสาหกรรมเป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเปิดเผยเรื่องสำคัญในการตรวจสอบ ดังนั้นผลการศึกษาชี้ให้เห็นว่าขนาดกิจการ ประเภทผู้สอบบัญชี และอุตสาหกรรมยังคงเป็นปัจจัยสำคัญที่มีผลต่อระดับความเสี่ยงในการสอบบัญชี

5. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยในอนาคตและประโยชน์ของการวิจัย

5.1 ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยในอนาคต

5.1.1 ควรขยายการศึกษาไปยังประเด็นอื่นที่เกี่ยวข้องกับรายงานผู้สอบบัญชีและการเปิดเผยเรื่องสำคัญในการตรวจสอบเพื่อเพิ่มความเข้าใจบทบาทของรายงานผู้สอบบัญชีในตลาดทุน

5.1.2 ควรศึกษาประเภทของเรื่องสำคัญในการตรวจสอบ แยกตามลักษณะประเด็น เช่น การประมาณการทางบัญชี การรับรู้รายได้ หรือการด้อยค่าของสินทรัพย์ เพื่อวิเคราะห์ผลกระทบที่แตกต่างกัน

5.1.3 ควรขยายช่วงเวลาการศึกษา หรือวิเคราะห์เปรียบเทียบก่อนและหลังการเปลี่ยนแปลงมาตรฐานการสอบบัญชี เพื่อประเมินแนวโน้มในระยะยาว

5.1.4 จากผลการศึกษาที่พบว่ากลุ่มอุตสาหกรรมทรัพยากรมีความสัมพันธ์เชิงลบกับความเสี่ยงในการสอบบัญชีอย่างมีนัยสำคัญ การวิจัยในอนาคตควรศึกษาเชิงลึกในระดับอุตสาหกรรม (Sector-specific analysis) เพื่อวิเคราะห์ปัจจัยเฉพาะ เช่น โครงสร้างรายได้ ลักษณะการดำเนินงาน และระดับความเสี่ยงเฉพาะของอุตสาหกรรม ซึ่งอาจเป็นสาเหตุสำคัญที่ทำให้ระดับความเสี่ยงในการสอบบัญชีแตกต่างจากอุตสาหกรรมอื่น

5.2 ประโยชน์ของการวิจัย

5.2.1 ผลการศึกษานี้ชี้ให้เห็นว่า จำนวนและรูปแบบการนำเสนอเรื่องสำคัญในการตรวจสอบมีความสัมพันธ์กับระดับความเสี่ยงในการสอบบัญชี โดยเฉพาะการนำเสนอในรูปแบบตารางที่สัมพันธ์กับค่าธรรมเนียมการสอบบัญชีที่สูงขึ้น ข้อค้นพบนี้เป็นประโยชน์ต่อผู้สอบบัญชีในการวางแผนงานตรวจสอบและการจัดสรรทรัพยากรอย่างเหมาะสม

5.2.1 ผลการศึกษานี้ช่วยยืนยันและขยายขอบเขตของทฤษฎีสัญญาณ ในบริบทของตลาดทุนไทยว่าการเปิดเผยเรื่องสำคัญในการตรวจสอบทำหน้าที่เป็นสัญญาณเตือนถึงความซับซ้อนและความไม่แน่นอน ซึ่งส่งผลโดยตรงต่อต้นทุนการตรวจสอบและผลตอบแทนของกิจการ

6. สรุปผลการวิจัย

ผลการวิจัยพบว่า จำนวนเรื่องสำคัญในการตรวจสอบมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับความเสี่ยงในการสอบบัญชี สะท้อนให้เห็นว่าประเด็นตรวจสอบที่เพิ่มขึ้นสัมพันธ์กับระดับความซับซ้อนและความไม่แน่นอนของกิจการในมุมมองของผู้สอบบัญชี ขณะเดียวกัน รูปแบบการนำเสนอในลักษณะตารางมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับความเสี่ยงในการสอบบัญชีซึ่งบ่งชี้ว่าลักษณะการจัดโครงสร้างข้อมูลอาจเชื่อมโยงกับระดับความละเอียดและขอบเขตของกระบวนการตรวจสอบ รวมถึงการจัดสรรทรัพยากร ผลการศึกษาดังกล่าวแสดงให้เห็นว่า ในบริบทของตลาดทุนไทยช่วงปี พ.ศ. 2565–2567 ผู้สอบบัญชีให้ความสำคัญกับลักษณะของความเสี่ยงและความซับซ้อนของรายการบัญชีที่สะท้อนผ่านเรื่องสำคัญในการตรวจสอบ มากกว่าปัจจัยด้านผลการดำเนินงานหรือการเติบโตของกิจการ ในด้านการเติบโตอย่างยั่งยืน ไม่พบความสัมพันธ์ระหว่างจำนวนเรื่องสำคัญในการตรวจสอบกับอัตราการเติบโตอย่างยั่งยืน อย่างไรก็ตาม รูปแบบการนำเสนอมีความสัมพันธ์เชิงลบกับการเติบโตอย่างยั่งยืน โดยบริษัทที่นำเสนอในรูปแบบตารางมีแนวโน้มอัตราการเติบโตต่ำกว่า สำหรับผลการดำเนินงานทางการเงิน ไม่พบความสัมพันธ์ระหว่างจำนวนเรื่องสำคัญในการตรวจสอบกับอัตราผลตอบแทนต่อส่วนของผู้ถือหุ้นและอัตราผลตอบแทนจากสินทรัพย์ แต่พบความสัมพันธ์เชิงลบ

กับกำไรต่อหุ้น สะท้อนว่ากิจการที่มีประเด็นตรวจสอบมากขึ้นมีแนวโน้มมีกำไรต่อหุ้นต่ำกว่า ขณะที่รูปแบบการนำเสนอไม่พบความสัมพันธ์กับตัวชี้วัดผลการดำเนินงานทั้งสามตัว ผลการศึกษานี้ชี้ว่าการเปิดเผยเรื่องสำคัญในการตรวจสอบไม่ได้สะท้อนผลการดำเนินงานโดยตรง แต่ทำหน้าที่เป็นสัญญาณของความเสี่ยงและความไม่แน่นอนของกิจการ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของทฤษฎีการส่งสัญญาณ สำหรับบทบาทกำกับ ไม่พบอิทธิพลของอัตราการเติบโตอย่างยั่งยืน อัตราผลตอบแทนจากสินทรัพย์ และกำไรต่อหุ้นในความสัมพันธ์ระหว่างเรื่องสำคัญในการตรวจสอบกับความเสี่ยงในการสอบบัญชี อย่างไรก็ตาม อัตราผลตอบแทนต่อส่วนของผู้ถือหุ้นมีบทบาทกำกับเฉพาะความสัมพันธ์ระหว่างรูปแบบการนำเสนอกับความเสี่ยงในการสอบบัญชี กล่าวคือกิจการที่มีความสามารถในการทำกำไรสูง การนำเสนอในรูปแบบตารางมีแนวโน้มมีความเสี่ยงเพิ่มขึ้น ผลดังกล่าวสะท้อนว่าบทบาทของตัวแปรกำกับขึ้นอยู่กับบริบทของกิจการ และไม่ได้มีผลในทุกความสัมพันธ์ ซึ่งอาจอธิบายได้ว่าผู้สอบบัญชีให้ความสำคัญกับลักษณะของความเสี่ยงเชิงบัญชีมากกว่าปัจจัยด้านผลการดำเนินงาน ทั้งนี้สามารถเชื่อมโยงกับแนวคิดของ ทฤษฎีตัวแทน ซึ่งระบุว่า การเปิดเผยเรื่องสำคัญในการตรวจสอบมีส่วนช่วยลดความไม่สมมาตรของข้อมูลระหว่างผู้บริหารและผู้ถือหุ้น และแนวคิดของ ทฤษฎีการส่งสัญญาณ ในบริบทของตลาดทุนไทย โดยชี้ว่าการเปิดเผยเรื่องสำคัญในการตรวจสอบไม่ได้เป็นเพียงการให้ข้อมูลตามข้อกำหนด แต่ทำหน้าที่เป็นสัญญาณที่สะท้อนถึงความซับซ้อนและความไม่แน่นอนของกิจการ ซึ่งมีผลต่อการประเมินความเสี่ยงในการสอบบัญชีอย่างมีนัยสำคัญ

เอกสารอ้างอิง

- กัณฐิรัตน์ บุญเย็น, จอมใจ แซมเพชร และกุลสิริ ไคว์สุวรรณ. (2564). คุณค่าด้านการสื่อสารเรื่องสำคัญในการตรวจสอบของบริษัทจดทะเบียนในตลาดทางเลือกในการระดมทุนในตลาดหลักทรัพย์. *วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยนครพนม*, 11(1), 218–233.
- กฤตยกุลม ธานีสงศ์, พัชรชาติ กุลบุญญา และอรพิน บุญพงศ์. (2567). ความสัมพันธ์ระหว่างเรื่องสำคัญจากการสอบบัญชีกับค่าธรรมเนียมการสอบบัญชีของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย กลุ่มเกษตรและอุตสาหกรรมอาหาร. *วารสารการจัดการและการพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี*, 11(2), 85–100.
- จิรัชญา ศิลสัตยวงศ์. (2566). เรื่องสำคัญในการตรวจสอบของการบริหารสินทรัพย์ต่อผลการดำเนินงานของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย (SET 100). *วารสารดุสิตบัณฑิตทางสังคมศาสตร์*, 13(3), 788–803.
- จิราวัช พิพัฒน์นราพงศ์ และศิริพรรณ เชื้อนชายแก้ว. (2567). การใช้อัตราส่วนทางการเงินเพื่อพยากรณ์บริษัทที่ถูกสั่งแก้ไขงบการเงิน: สัญญาณเตือนการทุจริตในงบการเงิน. *วารสารวิชาการ มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์*, 44(3), 92–120.
- ชนัญชิตา สองศรี และศิริลักษณ์ บางโชคดี. (2567). ความสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะคณะกรรมการบริษัทและระดับของการเปิดเผยข้อมูลตามเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนที่เกี่ยวข้องกับอุตสาหกรรมของบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย. *วารสารวิชาชีพบัญชี*, 20(68), 5–38.
- ณัฐระดา รัตนสิงห์, พิอาณ แสงนภักดี และปฐมพงศ์ กุ๊กแก้ว. (2567). ปัจจัยเชิงสาเหตุที่มีอิทธิพลต่อคุณภาพการตรวจสอบบัญชีของผู้สอบบัญชีรับอนุญาตแห่งประเทศไทย. *วารสารศิลปการจัดการ*, 8(4), 128–140.
- นันท์วณิช ปัญญายศนากรณ์ และทริกา แยมะมัง. (2565). การเปิดเผยเรื่องสำคัญในการตรวจสอบกับอัตราผลตอบแทนสะสมผิดปกติของหุ้น: กรณีศึกษา บริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย กลุ่มดัชนีหลักทรัพย์ (SETHD). *วารสารศิลปศาสตร์และอุตสาหกรรมบริการ*, 5(1), 154–167.
- พัชรพร ทองแจ้ง และชินุช นิมตระกูล. (2565). ความสัมพันธ์ระหว่างโครงสร้างความเป็นเจ้าของและโครงสร้างเงินทุนกับการเติบโตของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย. *วารสารวิชาชีพบัญชี*, 18(60), 61–80.

- พิชชาพร เทศฤทธิ์, ธีรวิทย์ ยังสุข, และดารณี เอื้อชนะจิต. (2567). ประสิทธิภาพการดำเนินงานที่ส่งผลต่อการประเมินมูลค่าหุ้นและมูลค่าหลักทรัพย์ ของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย กลุ่มหุ้นยั่งยืน THSI. *วารสารวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร*, 5(1), 172–185.
- พรพิมล อธิรัตน์, ญาณินท์ ตั้งภิญโญพุดผิคุณ และธีรพรรณ อึ้งภาภรณ์. (2566). ปัจจัยที่ส่งผลต่อการเปิดเผยเรื่องสำคัญในการตรวจสอบบัญชี. *วารสารสังคมศาสตร์และวัฒนธรรม*, 7(2), 35–48.
- มาริษา น้อยเลิศ, นภัตสร เมฆเรือง, นวภัทร แก้วกำเนิด, ศุภากร วิฑูรชวลิตวงษ์, สุภัตตรา จินแก้ว, ทิพากร จันทระโชติ และธนาวุธ แสงภาคนิย์. (2567). ผลกระทบของการกำกับดูแลกิจการต่อการเติบโตอย่างยั่งยืนของกิจการ: กรณีศึกษาหุ้นยั่งยืน (Thailand Sustainability Investment: THSI) ในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยและตลาดหลักทรัพย์เอ็ม เอ ไอ. *วารสารวิจัยสหวิทยาการ*, 2(10), 1–14.
- วัศสรา หัตถะกิจ, จตุรวิทย์ เขียวชะอุ่ม, และภูมิฐาน รังคกุลนุวัฒน์. (2567). ความสัมพันธ์ระหว่างประเภทของเรื่องสำคัญในการตรวจสอบในรายงานของผู้สอบบัญชีและค่าธรรมเนียมการสอบบัญชี: หลักฐานเชิงประจักษ์จากบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย (SET). *วารสารวิชาชีพบัญชี*, 20(65), 28–49.
- วิราวรรณ นระมาตย์, กนกนภัส ไส้เขียว และมณฑิรา กิจสัมพันธ์วงศ์. (2568). ผลกระทบของการถือหุ้นของผู้บริหารที่มีต่อความสัมพันธ์ระหว่างการเปิดเผยเรื่องสำคัญในการตรวจสอบกับผลตอบแทนหลักทรัพย์ของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย. *วารสารสหวิทยาการวิจัยและวิชาการ*, 5(6), 1201–1216.
- ศศิมา สีเจริญ และศิริดา จารุตนานนท์. (2566). การตอบสนองของนักลงทุนต่อการสื่อสารเรื่องสำคัญในการตรวจสอบในรายงานของผู้สอบบัญชี. *วารสารการจัดการธุรกิจ มหาวิทยาลัยบูรพา*, 12(1), 96–118.
- ศิริรัตน์ ถึงการ, ปานฉัตร อากาภิรัช, และอัศรเดช ขวี่ภิรัช. (2568). ความสัมพันธ์ระหว่างเรื่องสำคัญในการตรวจสอบกับผลการดำเนินงานของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย กลุ่มอสังหาริมทรัพย์และก่อสร้าง. *วารสารมหาวิทยาลัยคริสเตียน*, 31(2), 1–15.
- สภาวิชาชีพบัญชีในพระบรมราชูปถัมภ์ (2568) มาตรฐานการสอบบัญชีรหัส 700 (ปรับปรุง).
<https://www.tfac.or.th/upload/9414/HP9b0baev5.pdf>
- สิทธิชัย ลิมาพร, สุจิรา มาแก้ว, สุภารัตน์ บิลังโหลด, สุภาพร พรมจุล, วันวิสา หนูนุ่น และมัทนชัย สุทธิพันธุ์. (2565). ความสัมพันธ์ระหว่างการรายงานเรื่องสำคัญในการตรวจสอบและความเสี่ยงในการตรวจสอบของบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย. *วารสารการบัญชีและการจัดการ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม*, 14(3), 159–173.
- อรณัชชา อุไรเวศ, เปรมารัช วิลาลัย และอริสรา ธานีรณานนท์. (2565). ความเสี่ยงในการสอบบัญชีกับการจัดการกำไรของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ เอ็ม เอ ไอ. *วารสารสุทธิปริทัศน์*, 36(3), 100–116.
- โอบาส กิกำแหง, ธนกร พงษ์ภู และกฤษฎา เครือชาลี. (2567). การศึกษาเชิงเปรียบเทียบอัตราส่วนความสามารถในการทำกำไรของบริษัทที่มีรายชื่อหุ้นยั่งยืน THSI สำหรับบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย กลุ่มอุตสาหกรรมบริการ หมวดธุรกิจพาณิชย์. *Journal of Roi Kaensarn Academi*, 9(7), 700–715.
- Aini, F. A., & Ardini, L. (2025). Determinants of disclosure of key audit matters in the independent auditor's report. *International Journal of Economics, Business and Management Research*, 9(9), 8–26.
- Al Lawati, H., & Hussainey, K. (2022). The determinants and impact of key audit matters disclosure in the auditor's report. *International Journal of Financial Studies*, 10, 107.
- Ahmeti, A., & Elshani, A. (2024). Analysis of Sustainable Growth Rate in Manufacturing and Construction Firms: Evidence from Selected Western Balkan Countries. *Economic Alternatives*, 4, 877–894.

- Altahtamouni, F., Alhayani, A., Qazzaz, A., Alkhlaifia, A., Masfer, H., Almutawaa, R., & Alyousef, S. (2022). Sustainable growth rate and ROE analysis: An applied study on Saudi banks using the PRAT model. *Economies*, 10(7), 1–12.
- Dungtripop, W., Lakkanawanit, P., Sawatdikun, T., Suttipun, M., & Surbakti, L. P. (2025). The impact of corporate reporting quality on sustainable growth through integrated reporting lens in Thai listed companies. *Journal of Risk and Financial Management*, 18(5), 248.
- Francis, J. R. (2004). What do we know about audit quality? *The British Accounting Review*, 36(4), 345–368.
- Hair, J. F., Black, W. C., Babin, B. J., & Anderson, R. E. (2010). *Multivariate data analysis* (7th ed.). Pearson.
- Higgins, R. C. (1977). How much growth can a firm afford? *Financial Management*, 6(3), 7–16.
- Jensen, M. C., & Meckling, W. H. (1976). Theory of the firm: Managerial behavior, agency costs, and ownership structure. *Journal of Financial Economics*, 3(4), 305–360.
- Kosaiyakanont, A., Trakarnsirinont, W., Jitaree, W., & Sukthomyad, D. (2024). Enhancing communicative value in audit reports: The impact of key audit matters on report readability and tone in Thailand. *Pakistan Journal of Life and Social Sciences*, 22(2), 14850–14860.
- Lin, J. (2023). Does the disclosure of key audit matters improve the audit quality for sustainable development: Empirical evidence from China. *PLOS ONE*, 18(5), 1–13.
- Mahd, O., & Idris, M. (2024). Key audit matters between auditors and auditees in Middle East and North Africa. *Journal of Risk and Financial Management*, 17, 494.
- Maroun, W., & Duboisée de Ricquebourg, A. (2024). How auditors identify and report key audit matters - An organizational routines perspective. *The British Accounting Review*, 56, 101263.
- Perdana, L. I., & Raharja, S. (2024). The effect of key audit matters on audit quality, audit fee, and audit report lag (Empirical study on IDX listed company from 2021–2022). *West Science Accounting and Finance*, 2(3), 465–479.
- Simunic, D. A. (1980). The pricing of audit services: Theory and evidence. *Journal of Accounting Research*, 18(1), 161–190.
- Spence, M. (1973). Job market signaling. *The Quarterly Journal of Economics*, 87(3), 355–374.
- Srisuwan, P., Swatdikun, T., Pathak, S., Surbakti, L. P., & Saramolee, A. (2024). Factors influencing key audit matter reporting in the Stock Exchange of Thailand: Empirical evidence from 2016–2020 data. *Journal of Risk and Financial Management*, 17, 512.
- Venturini, L. D. B., Bianchi, M., Machado, V. N., & Paulo, E. (2022). Informational content of key audit matters and financial analysts' forecasts. *Revista Contabilidade & Finanças*, 33(89), 281–299.